

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขที่รับ มธ/๖๕๖๕
วันที่ ๕ ธ.ค. ๖๕
เวลา ๑๑.๐๐ น.

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

วิฑูรย์
พฤษภาคม ๒๕๖๕

ไม

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติฯ และเอกสารประกอบในเรื่องนี้

ข้าพเจ้ากับคณะ ขอเสนอร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. พร้อมด้วย
บันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ประกอบกับเอกสาร
การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ (ถ้ามี) มาเพื่อได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร
พิจารณาและหากสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้วก็ขอได้โปรดนำเสนอวุฒิสภาพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

๑. พันตำรวจเอก

(ทวี สอดส่อง)

ผู้เสนอ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

หมายเลขประจำตัวสมาชิก ๓๒๕

๒.

พนมกลกิจ สีงาม

ผู้เสนอ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค มธ ๖๕๖๕

หมายเลขประจำตัวสมาชิก ๐๐.3

๓.

(ทอมสมมติ เม่งจลันท์)

ผู้เสนอ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค มธ ๖๕๖๕

หมายเลขประจำตัวสมาชิก ๐๔๘

๔.

(พนมกลกิจ สีงาม)

ผู้เสนอ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค มธ ๖๕๖๕

หมายเลขประจำตัวสมาชิก ๔๕๓

๕.

(ทอมสมมติ เม่งจลันท์)

ผู้เสนอ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค มธ ๖๕๖๕

หมายเลขประจำตัวสมาชิก ๑๐๘

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๒

รับที่ ๓๐ / ๒๕๖๕

วันที่ ๕ / ธ.ค. / ๖๕ เวลา ๑๒.๒๐ น.

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม

รับที่ ๕๐ / ๖๕๖๕

วันที่ ๕ / ธ.ค. / ๖๕ เวลา ๑๒.๒๐ น.

ส่งกลุ่มงาน พ.ว. ๖๖ ดำเนินการ

ผู้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๖.

(นาย ก้อง งามะรัง)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 026 ✓

๘.

(นาง พงศกัญญา สอนิธิกุล)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 272 ✓

๑๐.

(นาง กิ่งแก้ว นนทสิริ)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคกิจไทย
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 375 ✓

๑๒.

(นาย อรรถวิทย์ พลนพ)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเสรีธรรมไทย
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 490 ✓

๑๔.

(นาย สกศกร ทักษิณ)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคกิจไทย
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 138 ✓

๑๖.

(นาย หอสมาน)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคกิจไทย
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 066 ✓

๑๘.

(นาย ธีรภัทร ธีรภัทร)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคกิจไทย
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 333 ✓

๒๐.

(นาย ธีรภัทร ธีรภัทร)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค พท
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 305 ✓

๗.

(นาย ก้อง งามะรัง)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 374 ✓

๙.

(นาย นิคม มุขวิไล)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชาชน
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 179 ✓

๑๑.

(นาย ก้อง งามะรัง)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค พปชร
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 460 ✓

๑๓.

(นาย ก้อง งามะรัง)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคกิจไทย
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 138 ✓

๑๕.

(นาย ก้อง งามะรัง)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคกิจไทย
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 138 ✓

๑๗.

(นาย ก้อง งามะรัง)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคกิจไทย
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 381 ✓

๑๙.

(นาย ก้อง งามะรัง)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชาชน
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 243 ✓

๒๑.

(นาย ก้อง งามะรัง)
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค พท
 หมายเลขประจำตัวสมาชิก 305 ✓

นาย ก้อง งามะรัง 156 ✓

ผู้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ...) พ.ศ.

๒๒.

(โอรสพล อดุลย์สินธุ์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค..... กว/ทว

หมายเลขประจำตัวสมาชิก 201

๒๔.

(สมประสงค์ อดุลย์สินธุ์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค..... กว/ทว

หมายเลขประจำตัวสมาชิก 216

๒๖.

(พ.อ.อ. อดุลย์สินธุ์ (สมประสงค์))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค..... 336/ทว

หมายเลขประจำตัวสมาชิก ๕๕๐

๒๘.

(.....)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค.....

หมายเลขประจำตัวสมาชิก

๓๐.

(.....)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค.....

หมายเลขประจำตัวสมาชิก

๒๓.

(วิมล อดุลย์สินธุ์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค..... 336/ทว

หมายเลขประจำตัวสมาชิก 336

๒๕.

(พ.อ.อ. อดุลย์สินธุ์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค..... กว/ทว

หมายเลขประจำตัวสมาชิก 332

๒๗.

(.....)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค.....

หมายเลขประจำตัวสมาชิก

๒๙.

(.....)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค.....

หมายเลขประจำตัวสมาชิก

วิมล อดุลย์สินธุ์

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นอุทยานแห่งชาติให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้ด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมให้พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นหรือต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และกำหนดให้พื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนให้เพิกถอนแนวเขตอุทยานแห่งชาติที่ทับซ้อนออกและให้กรมที่ดินดำเนินการออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมายหรือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรองสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามหลักการสิทธิชุมชนตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘)

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ แต่งตั้งจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนผู้มีส่วนได้เสีย ผู้แทนชุมชนและผู้แทนภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ วรรคสาม)

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติให้มีหน้าที่เพียงเสนอแนะการกำหนดพื้นที่ใดเป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ รวมทั้ง การขยายหรือการเพิกถอนวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ และเสนอแนะเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ประกาศหรือระเบียบที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๖ (๓) (๔))

(๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้การกระทำใดๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ ต้องดำเนินการด้วยความละเอียด รอบคอบ และรัดกุม โดยยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม หากภายหลังบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นบุคคลที่มีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือกฎหมายอื่นและได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือจากการกระทำความผิดอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙/๑)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมและเป็นการขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะตามหลักสิทธิชุมชน ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงก่อให้เกิดข้อพิพาทและความขัดแย้งของราษฎรที่ครอบครองทำประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติกับรัฐและกับราษฎรด้วยกันเองซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นซึ่งภายใต้ความขัดแย้งดังกล่าวแม้คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ได้มีการตราพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ขึ้นมาใช้บังคับแทนพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่ใช้บังคับมาเป็นเวลานานโดยมีการผ่อนผันให้ราษฎรครอบครองทำประโยชน์และใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติได้ แต่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฉบับนี้ใช้บังคับมาเกือบ ๓ ปีแล้วยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือ แม้แต่พื้นที่เดียว และยังมีข้อคัดค้านทักท้วงมากมายว่าไม่ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยเฉพาะประชาชนที่ได้อาศัยทำประโยชน์มาก่อนการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ อีกทั้งมีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับสิทธิไว้แคบเกินไป การผ่อนผันมีเงื่อนไขและข้อกำหนดมากมายที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงเพื่อให้ราษฎรได้มีสิทธิในที่ดินและสิทธิในการจัดการทรัพยากรต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

.....

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การควบคุมดูแลอุทยานแห่งชาติ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบการเกษตรกรรม ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

เมื่อพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งมีผลใช้บังคับแล้ว ให้มาตรการบังคับหรือมาตรการคุ้มครองในพื้นที่ดังกล่าวเป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กฎหมายอื่นจะได้กำหนดมาตรการในเรื่องดังกล่าวไว้ไม่ต่ำกว่ามาตรการที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘ พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามมาตรา ๖ ต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นหรือต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

กรณีเป็นพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนตามวรรคหนึ่ง ให้เพิกถอนแนวเขตอุทยานแห่งชาติที่ทับซ้อนออกและให้กรมที่ดินดำเนินการออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสิทธิครอบครองตามกฎหมายหรือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรองสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามหลักสิทธิชุมชน ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

การกำหนดอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ดูแลรักษา หรือเป็นของหน่วยงานของรัฐ หรือมีหน่วยงานของรัฐได้รับอนุญาตให้มีการใช้หรือทำประโยชน์ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐนั้นก่อน

ในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นอุทยานแห่งชาติ การขยายอุทยานแห่งชาติ หรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนเพื่อพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนดโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการ

ห้ามมิให้เพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อนำมากำหนดเป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสาม ของมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนผู้มีส่วนได้เสีย ผู้แทนชุมชนและผู้แทนภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความใน (๓) (๔) ของมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) เสนอแนะการกำหนดพื้นที่ใดเป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ รวมทั้ง การขยายหรือการเพิกถอนวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนการบริการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

(๔) เสนอแนะเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น มาตรา ๓๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

“มาตรา ๓๙/๑ บรรดาการกระทำใดๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ ต้องดำเนินการด้วยความละเอียด รอบคอบ และรัดกุม โดยยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม หากภายหลังบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นบุคคลที่มีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือกฎหมายอื่นและได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือจากการกระทำความผิดอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๘ ในวาระเริ่มแรก ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๑๐ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องจัดให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๙ ภายหลังการดำเนินการตามมาตรา ๔ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำรวจแนวเขตหรือพื้นที่รับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่ง โดยนำข้อมูลการสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินตามกรอบระยะเวลาสองร้อยสี่สิบวันที่แล้วเสร็จ มาใช้พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์สิทธิการอยู่อาศัยและทำประโยชน์ให้แล้วเสร็จ ให้เป็นที่ยุติร่วมกันกับประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัย หรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ และผู้แทนประชาชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกิน และต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่น ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและต้องกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชน ในการอนุรักษ์ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการและมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ ทั้งนี้ การดำเนินการตามโครงการต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนที่ได้รับผลกระทบด้วย

มาตรา ๑๐ ให้นำความในมาตรา ๘ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่บรรดาการกระทำใด ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘ วรรคสอง มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ กับพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ และหากบุคคลได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือจากการกระทำความผิดอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๑๑ บรรดาอุทยานแห่งชาติที่ได้ประกาศกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการ และเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมและเป็นการขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะตามหลักสิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ก่อให้เกิดข้อพิพาทและความขัดแย้งของราษฎรที่ครอบครองทำประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติกับรัฐและกับราษฎรด้วยกันเองซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นซึ่งภายใต้ความขัดแย้งดังกล่าว แม้คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ได้มีการตราพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ขึ้นมาใช้บังคับกับแทนพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่ใช้บังคับมาเป็นเวลานานโดยมีการผ่อนผันให้ราษฎรครอบครองทำประโยชน์และใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติได้ แต่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฉบับนี้ใช้บังคับมาเกือบ ๓ ปีแล้วยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้แม้แต่พื้นที่เดียว และยังมีข้อคัดค้านทักท้วงมากมายว่าไม่ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยเฉพาะประชาชนที่ได้อาศัยทำประโยชน์มาก่อนการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ อีกทั้งมีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับสิทธิไว้แคบเกินไป การผ่อนผันมีเงื่อนไขและข้อกำหนดมากมายที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง จึงมีความจำเป็น ต้องแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงเพื่อให้ราษฎรได้มีสิทธิในที่ดินและสิทธิในการจัดการทรัพยากรต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นอุทยานแห่งชาติให้ตราเป็นพระราชบัญญัติและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้ด้วย (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ กำหนดให้พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นหรือต้องมิได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ กรณีเป็นพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนตามวรรคหนึ่ง ให้เพิกถอนแนวเขตอุทยานแห่งชาติที่ทับซ้อนออกและให้กรมที่ดินดำเนินการออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมายหรือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรองสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามหลักการสิทธิชุมชนตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน การกำหนดอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ดูแลรักษา หรือเป็นของหน่วยงานของรัฐ หรือมีหน่วยงานของรัฐ

ได้รับอนุญาตให้มีการใช้หรือทำประโยชน์ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐนั้นก่อน โดยในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นอุทยานแห่งชาติ การขยายอุทยานแห่งชาติ หรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนเพื่อพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ตามประกาศที่รัฐมนตรีกำหนดโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการ ทั้งนี้ห้ามมิให้เพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อนำมากำหนดเป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ แต่งตั้งจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนผู้มีส่วนได้เสีย ผู้แทนชุมชนและผู้แทนภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง (ร่างมาตรา ๕)

๒.๔ กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ อุทยานแห่งชาติให้มีหน้าที่เสนอแนะการกำหนดพื้นที่ใดเป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ รวมทั้ง การขยาย หรือการเพิกถอนวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริการจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ และเสนอแนะเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด (ร่างมาตรา ๖)

๒.๕ กำหนดให้บรรดาการกระทำใดๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ ต้องดำเนินการด้วยความละเอียด รอบคอบ และรัดกุม โดยยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม หากภายหลังบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นบุคคลที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือกฎหมายอื่นและได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือจากการกระทำความผิดอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (ร่างมาตรา ๗)

๒.๖ กำหนดให้ในวาระเริ่มแรก ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๑๐ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องจัดให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๗ กำหนดให้รัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกิน และได้อยู่อาศัย หรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมกับคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนประชาชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๙)

๒.๘ กำหนดให้นำความในมาตรา ๘ วรคแรกแห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่บรรดาการกระทำใด ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘ วรคสอง มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ กับพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ และหากบุคคลได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือจากการกระทำความผิดอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๙ กำหนดให้บรรดาอุทยานแห่งชาติที่ได้ประกาศกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาก่อน
วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๑)
